بسم الله الرحمن الرحيم

موسيقي او نوي ليکوالان

مؤلف مولوي عبدالهادي حماد

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

الحمدلله الذی اعدا لسامعین الغنآء عذاب مهین . کما قال الله تعالی : ومن الناس من یشتری لهوالحدیث لیضل عن سبیل الله بغیرعلم ویتخذها هزوا اولئك لهم عذاب مهین O (سورة لقمان ۶) قال : عبدالله بن مسعودفی تفسیرلهوالحدیث : والله هوالغناء . والصلوة والسلام علی من وعد بوجوب المسخ والقذف والخسف لظاهرین الغناء کما قاله : فی هذه الامة خسف ومسخ وقذف واذا سئل منه وقت الوقوع فقال : اذاظهرت القینات والمعازف وشربت الخمور . (رواه ترمذی) محمد واله واصحابه الذین اتفقوا باتباعه وعلی جمیع من تابعهم باحسان الی یوم الدین .

وبعـــــد :

درنولوستونکو : دځښتن تعالی (جل جلاله) لورینه ده چې دیوه داسی دین په ملنه یې نازولی یوچې ددنیاوی ښکلی ژوندون دټکاو اودبیاژوندون دتل پاتی هوسایۍ لپاره داسی اصول پکښی نغښتی دی چې دپیل څخه ترپایه پوری یوه نقطه نیمګړتیا نه ده پکښی بریښیدلی .

هوکی : دایو واقعیت دی ځکه که وهغه شیانو ته ځیرسو چې دعملیت په ډګرکې مولیدلی دی او هیڅ سترګې پری پوهولای نسو نو یقیناً مودزبات تربریده رسولای سی . دبیلګې په ډول : اسلام ښودلی ده چې موسیقی حرامه ده ،داچې ولی وروسته به ثابته سی ، او اسلام پرانسانانو هیڅ داسی شی حرام نه ګرځوی تر څو دخروی، نو تر څنګ دنیاوی ګټی [illegible] کښی . لکه څرنګه چې په پیل کې اسلام [illegible] حرامه کړه [illegible] (۴) پېری [illegible] پېړی پراوږدو کې رنځ پوهانو (طبیبانو) اوارواپوهانو [illegible] دا چې اسلام هیڅ یوداسی شی پرانسانانو حرام نه ګرځوی چې په هغه کې دانسان روحی یاجسمی ګټه وی ، خوله نیکه مرغه حق هیڅ وخت نه پټیږی دیویشتمی پیړی اروا پوهانو چې انسان د (سیکالوجی) لمخی څیړلی دی جوته کړی یې ده چې بالعکس (سرلټ) موسیقی دځینو روانی اودماغی ناروغیو لامل ده ځکه په طبعی ډول انسان چې په نورمال حالت کې موسیقی واوری خامخا په روحی تحرك راځی او هغه څه یې په خیال کې راځی چې دد ه ورسره مینه وی کله چې دخیال (حس) دمینه لرونکی شی درك وکړی په پایله کې یې دخوند پرځای یوډول تزلزل اوناارامتیا منځته راځی چې همدغه ددوام څخه وروسته یوډول نه رغیدونکی روانی ناروغی ده . دلازیاتو معلوماتو لپاره لویدیځی (غربی) اوارووپایې ورځپانی دنوو اروا پوهانو نظریات مطالعه کری چې د (انترنیټ) د ویب پانوله لاری په اسانه ترګوتو کیدلای سی .

که څوك پدې آند وی چې انسان څښتن تعالی (جل جلاله) داسی جوړکړی دی چې طبعا دموسیقی سره مینه لری اوخوند پری اخلی نوبیا یې ولی پری حرامه ګرځولی ده ؟ نوموړی آند به هغه وخت دویلو وړوی چې دلاندی دوو پوښتونو جواب یې ویلی وی لومړی داچې داړینه نه ده چې انسان دهرشی غوښتنه کوله هغه شی باید حرام نسی ځکه انسان ډیروخت دداسی شیانو غوښتنه کوی چې په ښکاره دانسان تاوان وی لکه غلاکول ، زنا کول ، شراب چیښل اوداسی نور داټول هغه شیان دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي په ښکاره يې ټول بشريت ته بدې پايلې معلومې دي نو هر شي چي انسان غواړي هغه درواوالی لارنده . دويم داچي پورتني پوښتونکی انسانی مينه دموسيقی سره نوی ځيرلی ،

دايو څرګند حقيقت دی چي دانسان نفس دموسيقی داوريدلو سره مينه لری مګر دومری پکارده چي وښودل سی چي کوم نفس دموسيقی سره مينه لری ؟ ځکه نفس دری حالته لری .

الف : نفس اماره : نوموړی نفس دهغه نفس څخه عبارت دی چي انسان بدو اوناسمو کارونو ته هڅوی اودهغه بدو کارو سره مينه لری چي دالله (جل جلاله) مباعدت پکښی نغښتی وی لکه چي الله (جل جلاله) فرمايی :

ان النفس لامارة باالسوء . (يوسف ۵۳)

ژباړه : بيشکه نفس زيات امرکونکی دی په بدو سره .

ب : نفس لوامه : نوموړی نفس دهغه نفس څخه عبارت دی چي دعلوی عالم ولوری ته هڅه کوی اودناوړه کارونو څخه تيښته کوی که کومه تيروتنه ځنی وسی دځان لپاره يې شرم ګڼی اوځان ملامت بولی ، لکه چي الله (ج) فرمايی :

ولااقسم بالنفس اللوامة (قيامة ۲)

ژباړه : قسم کوم په نفس ملامت کونکی باندی .

ج : نفس مطمئنة : نوموړی نفس دهغه نفس څخه عبارت دی چي دعلوی عالم ولوری ته ميل کوی اودڅښتن تعالی(ج) پر پيروی اواطاعت باندی خوند اخلی او په کښی ورته پوره ارامتيا اوتسلی وی لکه چي الله (ج) فرمايي :

يأ يتهاالنفس المطمئنه ارجعی الی ربك راضية مرضية .(الفجر ۲۷ ــ ۲۸)

ژباړه : اې نفس ارام نيونکی ! (زما په ذکر) راوګرځه (ددنيا نه) وخپل رب ته په داسی حال کي چي راضی يې (ته دالله (ج) څخه اوالله (ج) ستا څخه) راضی وی .

پورتني دری حالتونه که څوك دزړه ومخ ته کښيږدی نو ښکاره خبره ده چي انسان دنفس اماره په حالت کي دموسيقی سره مينه لری ځکه نفس اماره تل داسی غوښتنی کوی چي دانسان لپاره په ريښتنيی ډول تاوان وی لکه غلا ، زنا اوداسی نور ، هغه وخت به پورتني سوال پرځای وای چي مطمئنه نفس الله(ج) داسی جوړکړی وای چي دموسيقی سره يې مينه لرلای اوبيا باندی حرامه سوی وای ددې خبری دثبوت لپاره چي مطمئنه نفس دموسيقی سره مينه نه لری دټولو انبياؤ (ص) ، اصحابو (رض) ، اولياؤ(رح) اوصلحاؤ شتون دی چي يوه هم دموسيقی سره مينه نه ده ښودلی که څوك دسهرورديي طريقی تګ لاره دبيلګی په توګه ښيي نوويلای سم چي کومه موسيقی چي په کوم تعريف موږ پيژنو هغه دغه موسيقی نه ده بلکی هغه يوکيف اوپه ښکلی اواز مذهبی شعرويل ووچي دځينو ٲلاتو په مټ راځی ځکه نوموړی طريقي رباب ، شپيلی ، ډول اوداسی نور استثناء کړی دی . اوس راځو معاصره موسيقی ته لومړی بايد معاصره موسيقی وپيژنو په اوسنی وخت کي چي موسيقی اوريدل کيږی درباب ، ډول اوشپيلی په ملنه غزل ويل دی دغه موسيقی هغه موسيقی ده چي په ناروالی کي يې هيڅا نه شك کړی دی اونه يې اختلاف کړی اوپه تيرو پيريو کي چي ځينو علماؤ کوم اختلاف کړی دی اويايي ځينو درواوالی پريکړه کړی ده هغه يواځی غناء (په ښکلی اواز شعرويل دی) اوياهغه موسيقی ده چي مستی نه راولی لکه دساعت زنګ يا دکوردخبرولو زنګ (ګينټی) او اوسنی موسيقی چي اوريدل کيږی چي په ريښتيانی ډول خلګ فحشاؤ اوبدو کارو ته هڅوی په ناروالی کي يې هيڅ شك نسته اونه تيروپيريو څخه چا اختلاف پکښی کړی دی ځکه امام قرطبی ليکی : کومه تګ لاره چي ځينو صوفيانو په اوسنی وخت پيداکړی ده چي دشعرو په ملنه باجی ، شپيلی اوداسی نوروهی دغه کار حرام دی .

قرطبی جلد (۴) صفحه (۵۴)

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدبختانه ددغه نازك تارڅخه ځینی خلک بده استفاده کوی دفحشاؤ اوناوړه کارونو لاره پرانیزی ترڅو دعقیدوی پلوه ناتوانه خلک په بیره دفحشاؤ او ناروا وو کندو ته ورولویږی لکه دافغانی ټولنی یونوموتی پوه چي زما په اُند یي په مغزو کي غرونه غرونه پوهه ښکاری اویو اثريي دموسیقی دجواز لپاره چاپ سوی دی خوزما په اُند دځیرنی اوشننی وروسته دنوموړی عالم ویناوی دحنفی مذهب ترڅنگ دنورو مذهبونو سره هم برابری ندی ځکه کوم دلائل چي نوموړی دموسیقی دجواز لپاره تهیه کړی دی لومړی خوهغه ټول دلائل دښکلی اواز دجواز لپاره دی چي یوڅوك دشرعی اصولو سره برابر شعرپه ووایی اویا دزنگ لپاره دی دهغه موسیقی لپاره ندی چي مستی منځته راوړی لکه رباب ، شپیلی ، باجه اوداسی نور دویم داچي زموږ افغانی ټولنه په تغلیبی ډول یوه حنفی مذهبه ټولنه ده لیکوال یودلیل هم دحنفی مذهب له لوری ندی راوړی بلکی ټول دلائل یي دنورو مذهبونه اویا غیرمقلدینو راوړی دی چي دحنفی مذهب دنوموتوعلماؤ لخوا په ټینگه ردسوی دی اودسوالو لپاره یي قناعت بخښه جوابونه ورکړل سوی دی .

دیادونی وړده چي لیکوال دموسیقی دجواز دومری لاره پرانیستلی ده چي دافغانی ټولنی ټوله موسیقی یي رواکړی ده اُن تردی چي دښځواواز یي لاهم جائز کړی دی اوحال داچي کومه موسیقی چي اوس په افغانی ټولنه کی اوریدل کیږی یا په کیسټونو اوسیډیانوکي خرڅیږی ټوله دفحشاپرلوری خوځښت دی دغه موسیقی دټولو علماؤ په اتفاق حرامه ده اوهیڅ ثبوت درواوالی یي نسته که څه هم لیکوال یوځای ویوه چوکاټ اشاره کړی ده خو هغه یوازی دده خیالی انځور اوپریکړه ده په اوس وخت کي هیڅوك ددي جوگه ندی چي دیوه بډایه اسلام لپاره دی په یوه پریکړه کي چوکاټ وټکایي په ځانگړی توگه هغه څوك چي دڅلورو مذهبوپریکړه یي ترشاکړی وی اوخپله پریکړه تپی ځکه تفسیراحمدی لیکی دموسیقی درواوالی په اړه په یوه مذهب کي لارنسته

(تفسیراحمدی صفحه ۶۰۳) .

باالاخره یوازی اویوازی دخپل دینی مسؤلیت اودخپلی ټولنی دچوپړ په موخه اړسوم ترڅولیڅی راونغاړم اودقران ،حدیث ، تفسیر اودمذهب په رڼاکي وشنم چي موسیقی په څومری تینگو دلائلو حرامه ده اوپراوریدو ئی څومری په لوړه کچه بندیز دی اووښیم چي څوك دموسیقی درواوالی لاره لټوی څومري یي لاره چپه کړی اودټولنی دچوپړ پرځای یي دټولنی سره څومری ظلم کړی دی که څه هم زه دناپوهی څخه په ملاسته یم خودمذهب د ځینومخورو علماؤ دکتابونو څخه به ځینی دلائل رااخلم که څه هم زه دحنفی مذهب مقلد یم اوافغانی ټولنه هم په تغلیبی ډول سره حنفی مذهبه ده اوزموږ داعتماد لپاره یوازی دمذهب پریکړی بسنه کوی خوبیا به هم دایاتو اوحدیثو شریفو ترڅنگ د پاته درو ریښتینو مذاهبو نظریات راواخلم په ځانگړی ډول دهنددنیمی وچی سترعالم مفتی محمد شفیع صاحب لیکنه (اسلام اورموسیقی) ترڅو په څرگند ډول معلوم سی چي دموسیقی حرام والی هغه حقیقت دی چي دڅلورمذهبونو په اتفاق منل سوی دی ، الله(ج) دی توفیق رانصیب کړی اوالله (ج) دی زما دغه کوچنی لیکنه دټولنی دوگړو داستفادی وړوگرځوی اوالله (ج) دی یي دقبولیت په لورینه ونازوی .امین یارب العالمین

والحمدلله رب العالمین والصلوة والسلام علی سیدالمرسلین محمد واله

اصحاب اجمعین O

العبدالافقر الی الله عبدالهادی (حماد)

(۸ ـ ۲ ـ ۱۳۸۶ هجری شمسی)

****

ایادموسیقی درواوالی لپاره دهرچاقول ثبوت کیدای سی ؟ بلکی نسی کیدلای

(c) ketabton.com: The Digital Library

که وحقیقت ته ځیرسوحتما دی نتیجی ته رسیږو چي ښتن تعالی (ج) لکه څرنګه چي یې په څرګندډول دانسانانو په بڼوکي یې توپیرپیداکړی دی همدا ډول یې په فکرو کې یې هم په دغه پیمانه توپیرپیداکړی دی یعنی یواړخ به یې داوی چي یوڅوك به دیوه شی سره مینه لری بل څوك به بیا دبل شی سره مینه لری چاته به سپیڅلی شی خوند ورکوی چاته به بیا یو کړغیرن شی خوند ورکوی چاته به داسی پریکړه خوند ورکوی چي دده دافکارو سره ورته والی ولری خوبل چاته به بیا معکوسه پریکړه خوند ورکوی اوداهم جوته ده چي ټولی پریکړی په قران اوحدیث کی په تفصیل ندی بیان سوی بلکی ځینی مسائلی په قران کي حل سوی دی ، دځینوتفصیل بیا په حدیث کې بیان سوی دی اوځینی اجماع الامت ته پاته سوی دی نوکومی مسائلی چي په قران اوحدیث کې تفصیلا نوی حل سوی دحل لپاره یې دوی لاری سته .

الف : یواځی دمذهب پرپریکړو اعتمادوسی اودمذهب پرڅیړنو اوشننو بادی بسنه وسی اودلائل ټوله دمذهبی منځ پانګی پرلوری پریښودل سی .

ب : دامت محمدی(ص) دهراندی او هرعالم خبره داعتمادوړوګڼل سی اووینایي دلیل لپاره دقبولیت وړوګڼل سی .

اوس نو که سالم فکرپورتنیو دوولارو ته ځیرسی اوتریوه بریده شننه پکښی وکړی اوفکری میښت غالی دخیرو اوپیرو څخه پاك کړی نو یقیناً به دي نتیجي ته ورسیږی چي یواځنی دخلاصون لاره دمذهب تقلید دی ځکه که دمذهب تقلید ونسی نوپه نړۍ کې په میلنونو داسی کسان سته چي دنظرښتنان دی اوداهم جوته ده لکه چي وموویل تریږه حده پوری یې نظرونه یودبل سره توپیرلری نولازمی ده چي هرڅوك به دمسئلی دحل لپاره خپل نظرپه کاراچوی ټولی مسائلی به دخپل نظرمطابق حلوی اودقران اوحدیث تاویل به په خپله رایه دخپل نظر مطآبق برابروی په پایله کښی به اسلام په نړۍ کې په میلنونو ډوله سی اوحال داچي اسلام یودین دی حق یودی دامت محمدی (ص) داتفاق اواتحاد پرځای به بیلتون رامنځته سی اوداالله (ج) دامرڅخه به سرغړونه راسی چي په یووالی یې کړی دی مسلمانان به پرډلو ډلو وویشل سی حق به ترمنځ ورك سی دټولنی وګړی به سخت اختلاف سره مخ سی هرڅوك به دهغه چا قول رانقلوی چي دده خوښ وی . اوکه دمذهب تقلید وسی پورتنی ټول ربړونه اوستونزی به لمنځه تللی وی داسی نده چي دمذهب پریکړی نوپه باطله روانی دی او هرانسان اړدی چي خامخا به یې تقلیدکوی بلکی ټولی مسئلی دمذهب په رڼاکې د حق په غیږه کې حل سوی دی . بل لادا چي هرسړی ددې جوګه ندی چي دمذهب په څیړدی څیړنه وکړی باالاخره ویلای سو چي دمذهب دتقلید پرته بله هیڅ دخلاصون لاره نسته اونه دهرچاقول دیوې موضوع دثبوت لپاره دلیل کیدای که څوك ورته کارکوی هغه په حقیقت کې دپورتنیو مشکلاتو دراوړلو اورته لمن وهی دمثال په ډول که دهغه لیکوال څیړنه راواخلو چي دموسیقی درواوالی لپاره یې کړی ده اوموسیقی یې روا بللی ده نوویلای سو چي څوك موسیقی ته درواوالی لاره لټوی اوحال داچي شاوخواد (۱۴) پیړیو په اوږدوکي دقران ، حدیث او(۹۵) فیصده علماؤ لخوا یې دحرمت تثبیت سوی دی اوخلورو حقو مذهبونو دقران اوحدیث په رڼاکي پری اتفاق دی نومورې کس دپورتنیو دلائلو پرته دصوفیانو دیوې لږکی ډلی ویناوی اویا دداسی علماؤ ویناوی ددلیل په موخه رااخلی چي داصحابو کرامو په مخالفت تفسیرکوی اویادځینو علماؤنظررااخلی چي دهغه مطلب یوشی وی اودی بل څه ځنی ارا ده کوی ایا دغه کار په اسلامی ټولنه کې مخالفت اچول ندی ؟ ایادغه کاردمسلمه امت دډلو ویشلو لارپرانیستل ندی ؟ څوك چي دومری علمآء اوټول حق مذهبونه پرپږدی اودلږکیو نظرته وده ورکوی اودټولی ټولنی په منځ کې یوه نوی اختلافی اورته لمن وهی ایادا داالله (ج) دلاندینی قول مخالفت ندی ؟ چي الله (ج) فرمایي :

واعتصموا بحبل الله جمیعا ولاتفرقو ا (ال عمران ۱۰۳)

ژباړه : منګولی ولګو ی په رسی دالله (ج) (یعنی دالله (ج) په قران باندی) ټوله، اوبی اتفاقی مه کوی .

اوڅوك چي پورتنی کارکوی ایا درسول (ص) دلاندینی قول مخالف ندی ؟ چي رسول (ص) فرمایی :

عن ابی هریرة رض قال سمعت رسول الله (ص) یقول ما نهیتکم عنه فاجتنبوه وما امرتکم فاتوا منه ماستطعتم فانما اهلك الذین من قبلکم کثرت مسائلهم واختلافهم علی انبیائهم . (رواه البخاری)

ژباړه : دحضرت ابی هریرة رض څخه روایت دی چي فرمایی : درسول الله(ص) څخه می واوریدل چي ارشاد یې فرمایی : دکوم شی څخه چي می منعه کړی یاست ځان ځنی وژغوری اودکوم شی امر چي می درته کړی دی دخپل توان په پیمانه یی عملی کړی (ځکه) بیشکه هغه کسان چي له تاسو څخه مخکی تیرسوی دی (له دی امله) تباه او هلاك سوی دی چي خپلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

زیاتی مسائلی یې (دانبیاؤ څخه کولی یعنی تجسس یې کوی اوبی ځایه پوښتنی یې کولی) اواختلاف یې په انبیاؤ کې کوی . څوك چې پورتنی کارترسره کوی یعنی موسیقی روابولی ایا دغه کس به داصحابوکرامو (رض) مخالف نوی ؟ دمثال په ډول عبدالله بن مسعود (رض) او عبدالله بن عباس (رض) دلهوالحدیث په تفسیر کې چې په قران کې راغلی دی داسی فرمائی :

والله هوالغناء .

ژباړه : په الله (ج) قسم یادوم چې لهوالحدیث سندری ویل دی .

یعنی ددوی په اند الله (ج) چې کوم عذاب دلهوالحدیث په ایات کې ښودلی دی دسندری ویونکی لپاره دی . ښکاره خبره ده چې موسیقی حرامه سوه ځکه دموسیقی سره مل سندری تر هغه ډیری بدی دی چې یواځی وی . اوس نو یوڅوك چې نه صحابی دی اونه تابعی دی هغه وایې : چې لهوالحدیث موسیقی نده مطلب دادی چې موسیقی حرامه نده که څه هم داصحابو (رض) مخالفت پکښی وی اوحال داچې څلور حق مذهبونه په دغه موضوع کې دپورتنی مفسرینو اصحابو داند سره هم نظره دی پدی ځای کې یودمخورو اصحابو تفسیردی اویو دیوه ورستی عالم تفسیردی چې داصحابو دمخالفت ترڅنګ یې دمذهبونو څخه هم پدغه موضوع کې لاره بدله کړی ده .که داصحابو(رض)پرتفسیرعمل وکړو موسیقی حرامه ثابتیږی اودمذهب څخه انحراف هم نه راځی اواحتیاط هم پدې لاره کې دی . که دورستی عالم پرتفسیرروان سو موسیقی حلاله ثابتیږی خو دمذهب ترشاکول پکښی نغښتی دی .

درنو لوستونکوکه څوك داصحابو په مخالفت تفسیرکوی اودمذهبونو څخه لاره بدلوی ایا دغه تفسیردقبول وړدی ؟ که څوك پورتنی موثق تفسیرپریږدی یعنی داصحابواومذهبونوتقلید پریږدی دورستی عالم تفسیررانقلوی بیا ددغه تفسیر دمخالفت په مټ موسیقی حلاله ثابتوی ایا دغه کار داصحابو (رض) پرمقدسو افکارو تیری ندی ؟ یوڅوك چې په یوه ژبه کتاب لیکی اودهغه ژبی ویونکی حنفی مذهبه وی لیکوال ددغه ژبی ویونکو ته ددوی دحق مذهب په خلاف موسیقی رواکوی ایا دغه کاردددوی دمذهب څخه لیری کول ندی ؟ اودا پدې معنی ندی چې تاسو خپل مذهب پریږدی زماپروینا باندی باوروکړی ؟ یوڅوك چې دحنفی مذ هب ټولنی ته دنظآم الدین اولیاء قول بې له کومی حوالی رانقلوی چې وایې : څوك چې دموسیقی په حرمت کې دامام ابوحنیفة (رح) قول ثبوت غواړی ولی به پردې قوم باندی دالله (ج) عذاب نه راځی . دغه قول رانقلول

دحنفی مذهب دبی ارزښتی تثبیت ندی ؟ اوحال داچې دغې ټولنی دخپل مذهب دساتنی لپاره وینی توی کړی دی اوپه دغه ټولنه کې په سلهاوزره علماء راغلی دی اوهغوټولو دوی ته دغه مذهب غوره بللی وی اوهیڅ عالم دموسیقی درواوالی لاره نده پرانیستلی ایا دغه کاردلیکوال دخپل عزت لمنځه وړل ندی ؟ ځکه که دحنفی ټولنی یو بی تعلیمه وګړی دنظام الدین اولیاء پورتنی قول واوری ایا دغه کس به دنظام الدین اولیاء لوړ مقام ته په الفاظو تاوان نه ورسوی ایا نقلونکی ته به بدونه وایې حال داچې حنفی مذهبه وګړی ټول پرخپل مذهب باندی ټینګ ولاړدی دنظام الدین اولیآء پورتنی قول رانقلول دنظام الدین اولیاء عزت ته نقص رسول ندی په پورتنی ډول ؟

درنولوستونکو ! حق یوه داسی ملغره ده چې درنا په مټ یې هرغوښتونکی ترخپله هدفه رسیدلای سی . په ښکاره توګه چې عام خلګ ښه په پوهیږی دحق موندلو لپاره یوه اسانه لاره داده : عموما دیوې خبری دخیړلو اوسپینولو لپاره درایو اکثریت ته کتل کیږی په کوم لوری کې چې دشرعی دلایلو په ملنه درایو اکثریت وی په تغلیبی ډول حق په هغه لوری کې وی انشاء الله وروسته به ثابته سی چې امت محمدی تقریبا ټوله پدې اند دی چې موسیقی حرامه ده کوم کس چې یې دجواز لاره لټوی ایا دغه کس به څومری حقیقت ته نژدی تاسو خپله قضاوت وکړی ؟ اوس راځو اصلی موضوع ته چې دموسیقی دحرمت څخه عبارت ده کوم لیکوال چې دموسیقی درواوالی لپاره هڅی کوی اودقرضاوی ویناوی ددلیل لپاره راا‌خلی په حقیقت کې دحق څخه بیلتون دی ځکه که لیکوال لطفا خپله مطآلعه یواځی دقرضاوی پررساله باندی راچاپیره نکړی بلکی دفقهه شریفی په لوی علم کې معتمد کتابونه مطالعه کړی نودقرضاوی خبری به بیخی بی بنسټه ورته ښکاره سی دقرضاوی رساله هغه رساله ده چې دځینو حکومتونو لخوا یې دنه مشروعیت اورد له امله پرنفوذ بندیز لګیدلی دی ځکه ده هغه څه ته اجازه ورکړی ده چې قران ، حدیث اودوی په رڼاکې مذهب حرام کړی دی چې دموسیقی څخه عبارت دی .کوم لیکوال چې موسیقی روابولی اوبیا یوه لیکنه دټولنی دچوپړ په موخه کوی نو که لیکوال ریښتیا دچوپړ په هیله وی نوده ته پکاره ده چې چوپړدهغی ټولنی دمذهب په رڼآ کې وکړی چې هغی ټولنی (۱۴) سوه کاله عمل باندی کړی دی لطفا دی دخپلی ټولنی سره ظلم نکوی اوخپله ټولنه دې دخپل حق مذهب څخه نه لیری کوی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ليكوال كه دمذهب پرته دموسيقى درواوالى لپاره قران او حديث ته لاس غځوى په قران اوحديثكى خو داسى څه نسته چې دموسيقى رواوالى په ثابت سى اوكه نورايا‌تونه رااخلى اودخپلى خوښى مطابق يې تاويل كوى نواياداهلى كتابو كارنه وو؟ ،كه يې دتفسيربالراي داصولومطابق وكړى نولومړى خو نوموړى ليكوال مجتهد ندى اونه كيداى سى فرضا كه سى نودى دي دقران اوحديث تفسير دحزم اوقرضاوى دنظرلمخى نه راته كوى بلكى داصحابو دنظر مطابق دى يې راته وكړى ځكه هغه تردوى په ځوچنده بهتردى اوكه دهغه ايا‌تو په تفسير كې چې موسيقى حرامه ثابتوى دنورو علماؤ ويناوى دلائل واى ايا دابه دقبول وړوى ؟ اوحال داچې دمذهب يومعتمد عالم امام ربانى فرمايى :

دموسيقى په رواوالى كې دهر متصوف وينا دليل نسى كيداى .

المكتوبات ، لومړى ټوك ، (۲۶۶) نمبر مكتوب

والله اعلم بالصواب

*****

ايا موسيقى پاک شى ده؟

دعلامه قرضاوى قول چې داسلام اوموسيقي نومى كتاب په اتمه صفحه كې رانقل سوي دي چې وايي : الله (ج) هغه تيرى كونكي بولى چې حلال اوپاک شى حرام اوكرغيرن بولى .نوموسيقى خوداسى شى ده چې انسانى فطرت يې غوښتنه كوى اوخوند پرى اخلى لكه معده چې دپاكو اوحلالومشروباتواوماكولاتو څخه خوند اخلى نوكوم كس چې انسان ددغه فكرى غوښتنى څخه منعه كوى اودغه سپيڅلى شى حرام بولى هغه كس تيرى كونكى دى ځكه الله(ج) فرمايى :

ياايهاالذين آمنوا لاتحرموا طيبات ما احل لكم ولاتعتدوا ان الله لايحب المعتدين.

ژباړه : اى هغه كسانو! چې ايمان موراوړى دى مه حرامه وى هغه پاک شيان چې الله(ج) حلال بللى دى تاسو ته اوتيرى مه كوى الله(ج) تيرى كونكى كسان نه خوښوى .

ښاغلى قرضاوى زياتوى هرانسان لره پكارده چې دتيرى كونكى كيفيت څخه ځان وژغورى .

اوس نوكه دقرضاوى خبرو ته ځيرسو قرضاوى موسيقى دنورو سپيڅلو ماكولاتو په څيربولى اودنورو پاكو ماكولاتو حكم موسيقى ته وركوى نودغه كارته دفقه اوعلم اصول له انده قياس ويل كيږى ثابته خبره ده چې قياس خپل شرطونه لرى چې له جملې څخه يې ددواړو لورو په ځينو شيانو كې برابرى ده كوم شيان

چې په ذات كې سره توپيرلرى هغه ريښتينى قياس ندى بلكى قياس مع الفارق دى ښاغلى قرضاوى چې موسيقى پرحلالو شيانو باندى قياسوى داقياس مع الفارق دى اوپايله يې خواهش پرستي ده ځكه كوم شيان چې په قران كې حلال بلل سوى دى دهغوى په حرمت كې هيڅاختلاف ندى كړى اوموسيقى هغه شى ده چې په حرمت يې په ميلونو علماءقايل دى نويوشى چې اتفاقا حلال وى اوبل اختلافا حلال وى اودحلالوالى خوا يې هم ضعيفه وى ايا داسره برابردى ؟ ايا دغه كارته په شريعت كې وعيد ندى راغلى چې قرآنى ايات دخپل نظرمطابق جوړوى ؟ايا دغه شيان چې زيات سره توپيرلرى قياس مع الفارق ندى ؟ ايا داسى قياس كول جايز دى؟ بله خبره داده چې قرضاوى هغه كسان تيرى كونكى بولى چې موسيقى حرامه بولى نوموسيقى خو عبدالله بن عباس اوعبدالله بن مسعود رض حرامه بللى ده نودده به اند خو(العياذبالله) دوى هم دمعتدينو (يعنى تيرى كونكو) په دله كى راغله هم داډول كوم مذاهب، مفسرين ، محدثين اوعلماء چې موسيقى حرامه بولى هغه هم دده په اند په تيرى كونكوكي يعنى معتدين كې راځى ددومرى اصحابو ،محدثينو ، مفسرينو اوعلماؤسپكونكى اودوى ته دتجاوز نسبت كونكى

(c) ketabton.com: The Digital Library

به نوڅه حکم لری ؟ اوخبره يي ترکومه بريده رينښتونی وی ؟ باالاخره معلومه سوه چي موسيقی داسی سپيڅلی شی نده لکه نورپاک ماکولاتيامشروبات چي معده خوند تری اخلی يانورظاهری حواس چي دخپلومربوطه غوښتونو څخه خونداخلی .بله خبره داده چي موسيقی دماکولاتو،مشروباتو او نو روظاهری حواسوسره پرتله کول تر ډيره ځايه شونی ندی ځکه موسيقی هغه شی ده چي دروانی غوښتنو سره اړه لری اوماکولات ، مشروبات اونورحواس دجسمی يافکری غوښتنو سره اړه لری څنګه به بيل کيفيت لرونکی شيان سره پرتله سی که پرتله هم سی نو هر شی چي انسانی غوښتن ځای يي غوښتنه کوی هغه پاک ، سپيڅلی اوروا شی نسی جوړيدلای ځکه ، شراب ، دنامشروع جنسی خواهشاتو اشباع اوداسی نور هم به انسانی غوښتنوپوری اړه لری .

په هرشی کی اصل روا والی دی

کوم ليکوال چي دموسيقی درواوالی لپاره هڅی کړی دی نوددليلونو په لړکي يي يودادليل هم ويلی دی چي ټولی مسايلی په قران اوحديث کي تفصيلاندی حل سوی ځکه طبعا په نړی کی نوی نوی شيان رامنځته کيږی يا په بل عبارت هغه وخت دټولو موجوده شيانو نومونه په قران اوحديث کی نسوای ذکرکيدای نولدی امله دفقهاؤکرامو يوقانون دادی چي پر هرشی باندی دحرمت پريکړه درسته نده بلکی اصل په شی کی رواوالی دی يعنی اباحت دی نوپکارده چي پرموسيقی باندی هم درواوالی يعنی داباحت پريکړه وسی دليکوال پورتنی خبره يوڅرګند حقيقت دی خو دومری بايد ووايم چي ليکوال پدې ځای کي عمومی پريکړه کړی ده ټول

شيان يي پکښی رانغښتی دی اوحال داچي په هغو شيانو کي اصل رواوالی دی چي دحرمت خبره يي په قران کي نوی سوی اونه يي چا په حرمت کی اختلاف کړی وی ځکه که عمومی پريکړه وسی نودفقهی شريفی ترلړ مطالعی ورسته به هرانسان داسی ډيرمختلف فيه شيان ووينی چي يقينا دمذهب له انده حرام دی مګر اختلاف پکښی سوی دی که په هرشی کی اصل اباحت سی نو بيخی ډير حرام شيان به داباحت په کټګوری کي راننوځی اوکه موسيقی ترفکری څيړنو لاندی ونيسو ويلای سو چي لومړی خوداخبره درسته نده چي دموسيقی حرمت ته په قران اوحديث کي اشاره نده سوی فرضا که يي ورسره ومنو نواصل په هغوشيانو کي اباحت دی چي دحرمت دلوری ترجيح يي نوی نوموسيقی خو دحرمت له اړخه مرجحه ده ځکه که نوای نو څلورو مذهبونوبه يي پرنه رواوالی باندی يووالی نوای کړی .

بالاخره ويلای سو دمذهب پوهانو دقانون پورتنی ماده چي اصل په شی کي اباحت دی دموسيقی درواکونکی لپاره هيڅ دليل نسی کيدلای ځکه که دغه ماده دهرشی درواوالی لپاره دليل سی نوديوه لوی ناورين لاره به پرانيستل سی اوحال داچي دموسيقی په حرمت کي احتياط دی اوپه حرمت کي به يي نجات يقينی وی اوپه اباحت کي نجات احتمالی وی نويقينی ګټه تراحتمالی ګټی غوره ده .لکه چي وايی : دع مايريبک الی مالايريبک .

ژباړه : هغه څه پريږده چي تا په شک کي غورځوی دهغه په پرتله چي تاپه شک نه اچوی .

دموسيقی پررواکونکی باندی رد

دهغه ليکوال دليلونه که مطالعه سی چي دموسيقی درواوالی لپاره يي راټول کړی دی نوپه عمده ډول يي ددليلونو نچوړ څلورخبری کيږی .

لومړی : دځينو اولياؤ ، صوفيوو اوځينو علماؤ ويناوی ددليل په موخه .
دوهم : ځينی حديثونه دموسيقی درواوالی دثبوت لپاره .

دريم :بله خبره يي داکړی ده چي دموسيقی دحرمت لپاره قوی حديث نسته

څلورم : دليکوال په اند دموسيقی حرمت په قرانکريم کی نسته .

(c) ketabton.com: The Digital Library

که پدې لټه کې سو چې دلیکوال پورتني پنځه خبری دثقه والی له پلوه پرکومه نقطه قرار لری ؟ اودموسیقی درواوالی لپاره دلیل کیدای سی که یا ؟ نوپکار ده چې دلیکوال خبری یوه په یوه وڅیړو .

دلیکوال لومړی دلیل چې دځینو اولیاؤکرامو اوعلماؤ کرامو وېناوی یې ددلیل په موخه راوړی دی تردېره بریده دربښتینی لاری دموندلو لپاره درستی ندی ځکه مخکی مو یوځای اشارة اوبل ځای موصراحة ویلی وه چې دشرعی پوښتني دحل لپاره الحمد لله په اسلامی نړی کې یوښکلی چوکاټ اویوښکلی قانون سته چې دمذهب څخه عبارت دی اودديني پوښتنو دحل لپاره دهرچا قول ثبوت نسی کیدلای لیکوال ته پکار ده کومې ټولنی ته چې یې کتاب لیکلی دی دهغه ټولني دمذهب دعلماؤ اواولیاؤ کرامو وېناوی دی دثبوت لپاره راوړی لکه چې افغاني ټولنه یوه حنفي ټولنه ده لیکوال ته پکار ده چې دحنفي مذهب دعلماؤ او اولیاؤ کرامو وېناوی دثبوت لپاره راوړی حاصل داچې لیکوال ته پکارده چې دلیل لپار ه ایات ، حدیث اویا دمذهب دلیل راوړی . داسی ایات نه چې مذهب یې یوډول تفسیروی اودی یې بل ډول تفسیروی . ترڅوددې حنفي مذهبه ټولنی پوره باور راسی داسی کړنه په دې معنی ده چې ستا په اند چې په سوو کلونه افغاني علماء نه پوهیدل اوموسیقی یې حرامه کړې وه خلک یې پرچپه روان کړی وه اوس به ستا پرلاری ولاړ سی اوکه ته دهرچا قول دثبوت لپاره رااخلی نو دهرچا قول خو درواوالی لپاره ثبوت نسی کیدلای ځکه داسی ډیری مسایلی په فقه عقایدو اونورو کی سته چې دمذهب دباندی یې علماء په وړاندی بیل ،بیل نظرونه لری که په هره شرعی پوښتنه کې دهرچا قول دثبوت لپاره رانقل سی نو دحق موندلو لپاره به څه ناورین رامنځته سی ؟ دمذهبی ټینګار په موخه ویلای سو چې دمذهب یوستر عالم امام رباني لیکی : دموسیقی داباحت لپاره دځینو صوفیوو نظریات دلیل نسی کیدلای .

المکتوبات ، جلد اول ، مکتوب نمبر (۲۶۶)

حاصل داچې دلیکوال دغه لومړی دلیل چې دځینو اولیآؤ اوعلماؤ دوېناو څخه عبارت دی هیڅ دلیل نسی کیدلای ترڅو دحنفي مذهب دعلماؤ اوصوفیانو اقوال یې ددلیل په ډول نوی راوړی .

بله خبره داده چې دلیکوال ډیری وېناوی چې داولیاؤ اوعلماؤ څخه یې رانقل کړی دی په ز یاتو ځایو کې حواله نه لری اونه دموثقو کتابونو جلد اوصفحه لری چې یوډول شک رامنځته کوی البته دځینو ځایو پرته چې هغه هم دده مدعی نه ثابتوی .

دریمه خبره داده چې لیکوال دغناء دلفظ اودملاهی دلفظ توپیرندی کړی غناء په ښکلی اواز،شعر یاغزل ویلو ته ویل کیږی اوملاهی موسیقی ته ویل کیږی غناء چې په شعرکې ئې کومه غیرشرعی خبره نوی دزیاتو علماؤ په اند رواده کوم څه چې حرام سوی دی هغه موسیقی ده حاصل داچې په بیله موسیقی شعرویلو کې لادځینو علماؤ اختلاف سته نودهغه سندری به څه حال وی چې موسیقی هم ورسره وی .

دلیکوال دویـــــــــــــــــــــــــــــــــم دلیل

دموسیقی رواکونکی لیکوال دخپلی مدعی دثبوت لپاره په دویم قدم کې ځینی حدیثونه راوړی دی چې داعتماد لپاره بسنه نسی کولای اونه دموسیقی دروا والی لپاره ثبوت کیدای سی ځکه که موږ داسلام دپیل انځورګری وکړو اودرسول الله (ص) دنبوت څخه بیا دده مبارک دظاهری ژوند ترپایه پوری ټوله تاریخ مطالعه کړو اړینه ده چې دې نتیجې ته به رسیږو چې درسول (ص) داسلام په خپراوی کې سترحکمت داوو چې په لومړیو وختوکې یې ونوو مسلمانانوته دهغه احکاموامر نه کاوه چې ددوی په اند به سختی ګڼل کیده .

بله خبره داده چې داسلام ټول اوامراونواهی په یوه ځل ندی راغلی بلکی ډیر داسی شیان به وه چې داسلام په پیل کې به جایز وه وروسته به دقراني ایاتو دنزول له امله حرام وګرځیده لکه مخکې چې مو وویل رسول الله (ص) نوی مسلمان کس ته هغه څه نه وړاندی کول چې ده به زحمت اوتکلیف ګڼل بلکی هغه وخت به یې نوموړی کس ته په کولو امر کاوه چې داسلام خوندبه یې وڅکیلکه څرنګه چې تراسلام وړاند ی نامسلمانو خلکو ډول ، ډول دودونه درلودل چې دجملې څخه یې موسیقی اوریدل ، نوروز لمانځل ، مهرجان لمانځل ، یو پربل باندی ځان غټ بلل اوداسی نوروه نورسول الله (ص) په تدریج اودوخت په تیریدوسره نوموړی کسان دناروا کارو څخه منعه کول لیکوال چې کوم حدیثونه رانقل کړی دی ټول هغه حدیثونه دی چې رسول الله (ص) په پیل کې داسلام ویلی دی لیکوال هیڅ داسی ثبوت نسی وړاند ی کولای چې په دقیق ډول دی دحدیث تاریخ معلوم کړی چې دغه حدیث په وروستیو کې ویل سوی دی ځکه د لیکوال دغه وېناوی چې کټ مټ یې دقرضاوی دکتاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځخه رااخستی دی اوخپله یې ډیره کمه څیرنه کړی ده ددې ځرګندونه کوی چې لیکوال دحدیثو ماهر ندی که وای نوده به خپله څیرنه کړی وای اودقرضاوی تقلید به یې نه کولای ځکه پدغه موضوع کې نورحدیثونه هم سته چې لیکوال ندی ترګوتو کړی یواځې یې هغه احادیث رانقل کړی دی چې قرضاوی په خپل کتاب کې ذکر کړی دی .

دیادونی وړده چې لیکوال چې کوم حدیثونه رانقل کړی دی رسول الله (ص) ته یې سند ندی رسولی نوموړی لیکوال ته پکار ده چې دټولو احادیثو دراویانو اسامی بیان کړی ځکه دده په اند خو دچا تقلید ندی پکار ځکه که پکاروای نوده به په څلورو حقو مذهبو کې دیوه مذهب تقلید کړی وای اودموسیقی پرنه رواوالی باندی به یې باور وای نوکله چې دده په اند تقلید نسو پکار نودی بیا ولی داحادیثو په سند کې دصحاحو برسند باندی اعتمادکوی ؟ ولی یې په سندکې تقلید کوی ؟ ولی یې په خپله په سند نه رسوی ؟ که دی وایې چې زه دصحاحو په لړکې دیوه په مذهب یم نودصحاحو مؤلیفین خوهم دموسیقی پرحراموالی باورلری ولی که یې نه درلودای نوښاغلی لیکوال به دخپلی خبری دثبوت لپاره په دوی کی دیوه نظر اووینا راوړی وای نوپکار وه چې ده خپل مذهبی قاید یوه ویناراوړی وای ځکه ټول حدیثونه خو دده دمذهبی قاید درایې سره برابر ندی بلکې ضد اونقیض حدیثونه سته چې دمذهب په رڼاکې یې دتطبیق اویانسخی پریکړه کیږی .

(وعلی وجه التسلیم) که دلیکوال خبری بیله کوم دلیله ورسره ومنو یعنی داچې ټول هغه احادیث چې لیکوال رانقل کړی دی منسوخ ندی ، په سند رسیدلی دی نو دعلم حدیث قانون خودادی چې کله حدیثونه ضد اونقیض راسی لومړی ددغو حدیثونو په منځ که تطبیق شونی وی نوتطبیق کیږی اوکه تطبیق شونی نوی بیایې تاریخ اونورو رجحاناتو ته کتل کیږی اوپریوه باندی دنسخی پریکړه کیږی .

لکه څرنګه چې لیکوال ځینی حدیثونه داباحت لپاره رانقل کړی دی وروروسته به انشاء الله معلومه سی چې څومری حدیثونه دحرمت لپاره هم سته ،کوم حدیثونه چې لیکوال داباحت لپاره بی سنده اوبی تاریخه اوبی ثبوته رانقل کړي دی که ددغه ټولونیمګړتیاو سره سره ورسره ومنل سی نوددغوحدیثونوترمنځ خو تطبیق سوی دی اودحرمت خوا یې راجحه سوی ده اوداچې څنګه یې تطبیق سوی دی اوڅنګه یې دحرمت خوا راجحه سوی ده ؟ دغه کار ډیرزیات تفصیل ته اړتیالری که دچاړزړه وی چې داعتماد تنده پری ماته کړی نووګوری :

(اسلام اورموسیقی) دریم باب صفحه (۲۵۸)

دلیکوال دریـــــــــــــــــم دلیل

دموسیقی رواکونکی لیکوال دریم دلیل دادی چې دموسیقی دحرمت په اړه هیڅ قوی (پیاوړی) حدیث نسته که کوم حدیث راغلی وی هغه هم منقطع اویا ضعیف دی ځکه نوموړی لیکوال ابن حزم ظاهری هغه وینااوی رانقلوی چې وایې : کوم حدیث چې بخاری شریفی دموسیقی دحرمت په اړه روایت کړی دی قوی ندی ځکه دغه حدیث منقطع دی یعنی وصل (یوځای والی) یې دبخاری اوصدقه بن خالد ندی سوی اوپه منځ کې یې یونامعلوم راوی راغلی دی .

دلیکوال دغه دلیل دباور لپاره بسنه نسی کولای ځکه لومړی خو موږ ته دحدیث دنقلولو په صورت کې یواځې دبخاری سند ندی بلکې نوردحدیثو موثق اومعتمد کتابونه سته چې نوموړی حدیث یې په ډیرو قوی(پیاوړو) سندونو رانقل کړی دهمدې خبری دثبوت لپاره وګوری : بهیقی (۱۰\ ۲۲۱) .

دهند دنیمی وچی (برصغیر) ستر عالم مفتی محمد شفیع صاحب لیکی : دابن حزم پورتنی وینا دباور وړنده چې وایې : بخاری چې کوم حدیث دموسیقی دحرمت په اړه نقل کړی دی هغه منقطع دی (پری) دی ځکه محدیثینو دابن حزم پردغه وینا باندی سختی نیوکی کړی دی اودده دزړه خیالی سوالو ته یې په زړه پوری اوقناعت ورکونکی جوابونه ویلی دی ان تردی چې ځینو علماؤ یې په مخالفت ځینی خپلواکی رسالی لیکلی دی چې دشلمی پیړی دستر محدث ناصرالدین البانی رساله یې دیادونی وړده چې دابن حزم په رد کې یې لیکلی ده .

په آسیا کې دعلم داسمان دځلاندی ستوری مفتی محمدشفیع صاحب دهغو جوابو څخه چې محدیثینو دابن حزم په رد کې ویلی دی ځینی رانقل کړی دی دکوم چاچې په دومری وینا قناعت نوی اودنورو جوابودلیدلوسره یې مینه وی نو وګوری : (اسلام اورموسیقی) صفحه (۱۴۰)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دليکوال ځلـــــــــــــــــــــــــــــورم دليل

کوم ليکوال چې موسيقی روابولی دخپلو دلايلو په لړ کې وايي : په قران کې هيڅ داسی لفظ ندی راغلی چې موسيقی يې حرامه گرځولی وی .

دروند ليکوال ددغه خبری دسپيناوی اوڅيړنی په موخه د (لهوالحديث) لفظ راخلی چې دموسيقی دحراموالی لپاره مشهور لفظ په ايات کې دی ښاغلی ليکوال ليکلی : کوم کسان چې موسيقی حرامه بولی هغوی دابن عباس ،ابن مسعود ، ابن عکرمة (رض) اوځينو نورو په تفسيراستناد کوی چې دلهوالحديث تفسيريې په غناء سره کړی دی ليکوال زياتوی : دموسيقی درواکونکو دغه استناد درست ندی ځکه نورو مفسيرينو دلهو الحديث تفسير په موسيقی سره ندی کړی بلکی په نورو شيانو سره يې کړی دی لکه بی گټی شيان اوهغه شيان چې دڅښتن تعالی (ج) دعبادت څخه بوختيا په راځی اوداسی نور.

اوس نو که دليکوال پدې خبره کې تم سو اوتريوه بريده يې وڅيړو ويلای سو چې دايوه ثابته خبره ده چې قران مجمل دی اوتفصيل يې په حديثو اوتفسيرکې نغښتی دی داهم ريښتينی حقيقت دی چې په قرانکريم کې په هغه پيمانه مفاهيم رانغښتی دی چې دټولو ځرگندتيا يې دبشری توان څخه وتلی دی خو ځينو مفسرينو يې لړ تفسير کړی دی يعنی ديوه ايات مفهوم يې په ټيټه اندازه سپړلی دی بل مفسر بيا ترهغه انداز زيات تفسير کړی دی اودريم بيا تردويم زياتوب کړی وی يومفسر ديوه ايات يومفهوم ښکاره کړی وی بل مفسر بيا هغه مفهوم پريښنی وی بل مفهوم يې ښکاره کړی وی ځکه قران ډيرمفهومونه لری دمفسيرينو پورتنی کار پدې معنی ندی چې دويم مفسروايي چې داول مفسرتفسيرغلط دی او هغه شی دقران مراد ندی ، اوس راځو لهوالحديث ته چې مفسرينو يې په تفسيرکې بيل بيل نظرونه ورکړی دی خو ديادونی وړده چې په ټولو مفسرينو کې هيڅا داسی ندی ويلی چې دلهوالحديث څخه موسيقی مراد نده که څه هم په نورو معناوو يې تفسير کړی وی اونه داسی تفسيرچاکړی دی چې دموسيقی دتفسير ضد وی دبيلگی په ډول يومفسروايي چې دلهوالحديث څخه هغه شی مراد دی چې يوڅوک دعبادت څخه مشغول کوی که دغه تفسيرته په دقت سره وکتل سی حتماموسيقی پکښې رانغوتی ده کچېړی د لهوالحد يث څخه مو سيقی مراد نوای نوددومری مفسيړينو په کاروان کی به بوچاويلي وای چی لهوالحديث موسيقی نده څه دی چي په بل شی سره ئي تفسيرکړی وی ځکه لکه چي وموويل قرآن ډيری معنی وی لری کوم مفسير ښوچی د لهوالحد يث تفسير په نوروشيانو کړی دی په هغو ټولو شيانوکی موسيقی دا خله ده او مفسير ين هم پر دغه اند دی چی موسيقی په لهوالحديث کی را ننوتی ده که څه هم يې په ليکی ډول خپل نظر ندی ځرگند کړی د بيلگی په ډول ښاغلی ليکوال دمفتی محمد شفيع صا حب تفسير د لهو الحد يث پّه اړه رانقل کړی دی چي مفتي صاحب په معارف القران کې دلهوالحد يث تفسير په بی گټو شيا نوسره کړی دی کچيری دغه تفسير پدی معنی وی چی مو سيقی په بی گټو شيانو کی دا خله نده نوولی بيا نوموړی سترعالم دموسيقی په اړه خپلواک کتاب ليکلی دی چې موسيقی يې حرامه گرځولی ده .

حاصل داچې دټولو په اتفاق موسيقی په لهوالحديث کې داخله ده اوالله (ج) ورته د سختوعذابو وعده کړی ده اوداخبره هم درسته نده چې موسيقی په قران کې نسته بلکی يقينا موسيقی په قران حرامه گرځول سوی ده چې نورتفصيل اودلايل به يې انشاء الله ترراتلونکي عنوان لاندی وڅيړو .

والله اعلم بالصواب وعند ه ام الکتاب

******

دموسيقی ناوړه پايلی

مفتی محمد شفيع رحمة الله عليه ليکی :

دايوڅرگند حقيقت دی چې دبشريت موخه دبندگی اولمانځنی لپاره گرځول سوی ده ځکه څښتن تعالی (ج) فرمايی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

وما خلقت الجن والانس الاليعبدون .

ژباړه : ما ندی پيداکړی پيريانان اوانسانان مګردديِ لپاره چي عبادت وکړی .

کله چي دانسانانو پيدايښت دعبادت لپاره سو نوهرشی چي دعبادت مخه نيسی اودخپل ريښتينی ښښتن تعالی (ج) څخه يي ليری کوی ښکاره خبره ده چي هغه شی حرام دی .

موسيقی هغه شی ده چي انسان په لنډمهالی اومجازی خوندونو بوخت ساتی اودعبادت څخه يي غافله ساتی ځکه طبعی خبره ده چي انسانی ټولی کړنی انسانی فکر اداره کوی اوفکر يوداسی شی دی چي کله په يوشی بوخت سی نو ددويم شی داداره کولو جوګه ندی ځکه دپيژندنی محقيقينو (څيرونکو) ويلی دی : ذهن يوبسيط (مفرد) شی دی امتياز (توپير) دووشيانوپه يوه ان کي نسی کولای نوکله چي فکر په مجازی لذت(خوند) اخته سی کله به بيا دالله (ج) اودهغه ددين مينه ورسره پاته سی دپورتنی خبری ښه ثبوت درسول الله (ص) په زمانه کي دښتمن مشرک (نضربن حارث)کړنی دی چي نومړی دهغه کسانو لپاره څو سندری ويونکي وينځياني رانيولی وی هغوته به چي رسول الله (ص) دعوت ورکړی وو اوداسلام سره به يي مينه پيداسوی وه نضربن حارث داسی کسان بيول ميلمستيا به يي ورکول وروسته به يي په دغووينځيانو باندی سندری اوموسيقی ورته اورول ترڅودوی ددين څخه غافله کړی اوددي ناوړی لاري سره يي مينه زياته سی بيابه يي ورته وويل : دمحمد(ص) دعوت اودين لذت (خوند) لری اوکه داموسيقی اوسندری ؟ ، ورروسته الله (ج) داايات نازل کړی:
ومن الناس من يشتری لهوالحديث ، الاية .

روح المعانی ، جلد (٢١) صفحه (٢٧) الکشاف ، جلد دوهم صفحه (٤٩)

نومعلومه سوه چي دډيرپخوا څخه لامعلومه وه چي دموسيقی انسان ددين څخه غافل ګرځوی نو له همدی امله دموسيقی الاتو ته په عربی ژبه کي (ملاهی) يعنی غلونکی اوغافل کونکی وايي يا په بل عبارت په عربی ژبه کي نغمی (موسيقی) ته لحن وايي لحن معنی غلطی چي څوک ديوه حالت څخه بل حالت ته غلطوی. حاصل داچي دموسيقی يوه ناوړه پايله داده چي څوک موسيقی اوری ددين څخه به غافله وی .

دوهم داچي موسيقی اوريدل دنفاق اورشيندی ددي خبری دسپيناوی په موخه رسول الله (ص) فرمايي : الغناء ينبت النفاق فی القلب کما ينبت الماء البقل .

بهيقی جلد لسم صفحه (٢٢٣)

ژباړه : سندری په زړه کي داسی نفاق شين کوی لکه اوبه چي واښه شنه کوی .

دموسيقی په اوريدلوکی دغفلت اونفاق ترڅنګ نوربد اثرات هم نغښتی دی لکه اقتصادی ضعف ، قحطی اوداسی نور داچي ولی اوڅنګه ؟ دتفصيل لپاره وګوری :

(اسلام اورموسيقی) صفحه (٨٢)

موسيقی قرانکريم حرامه کړی ده

که څه هم په تيرو ليک پانو کي موځينی ځايونه ، ځينو قرانی لارښوونو ته اشاره کړی ده چي موسيقی حرامه ثابتوی خو دلاروښانتيا په موخه څو اياتونو ليکو ترڅو په ښکاره معلومه سی چي دليکوال هغه خبره بی بنسته ده چي موسيقی په قران کی نده حرامه سوی .

الله (ج) فرمايی :

ومن الناس من يشتر ی لهوالحديث ليضل عن سبيل الله بغيرعلم ويتخذها هزوا اولاءک لهم عذاب مهين . (سورة لقما ن ۶)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه : ځینی دخلکو څخه هغه څوک دی چي بی ګټی شیان رانیسی ترڅو (خلک) دالله ((ج) دلاری څخه لاروکی کړی بی له پوهی (پدې سپیڅلی لاره) پسی مسخری (خندا) کوی ددغه خلکو لپاره سپکونکی عذاب دی .

په پورتنی ایات کي الله ((ج) وفرمایل هغه څوک چي لهوالحدیث رانیسی اوخلک په لاروکی کوی زه سپکونکی عذاب ورکوم . اوس پوښتنه داده چي لهوالحدیث کوم شی دی چي الله((ج) حرام ګرځولی دی اوپه قران کي یي یادکړی دی ددې پوښتنی جواب په دمفسرینو څخه ازده کړو یوستر مفسر عبدالله بن مسعود(ض) فرمایی : په الله ((ج) قسم یادوم چي لهو الحدیث غناء ده حاصل داچي لهوالحدیث موسیقی ده ځکه چي غناء دمو سیقی پرته شعر ویل دی په ښکلی اواز سره نوکله چي موسیقی ورسره مل سی نوبه یي څه حال وی . الله(ج) دموسیقی لپاره سپکونکی عذاب وښودی دعبدالله بن مسعود(رض) پورتنی روایت قاضی شوکانی رانقل کړی دی اوبیا لیکی : نوموړی روایت ابن ابی شیبه ، ابن حکیم اوبهیقی په صحیح سند سره روایت کړی دی .

اسلام اورموسیقی صفحه (۱۱۰)

نیل الاوطار (۸ \ ۱۰۰\ )

سنن الکبری للبهیقی (۱) ۲۲۳ \

مستدرک الحکیم (۲\ ۴۱۱)

تفسیرابن جریر (۲۱ \ ۳۶)

بهیقیی لیکی : عبدالله بن عباس (رض)ویلی دی : په پورتنی ایات کي چي الله (ج) کوم شی حرام کړی دی : سندری دی او هغه شیان دی چي دسندرو په څیر وی امام بهیقیی زیاتوی دغه خبره موږ دمجاهد ، عکرمه اوابراهیم نخعی څخه هم روایت کړی ده .

الادب المفرد مع فضل الله الصمد (۲\۶۶۳)

السنن الکبری للبهیقی (۱\ ۲۲۱\ ۲۲۳)

تفسیرابن کثیروایي : پورتنی ایات دسندرو ږغولو په اړه نازل سوی دی .

تفسیرابن کثیر (۳\ ۴۴۳)

روح المعانی (۲۱ \ ۶۷)

دنوموړی موضوع لپاره مفتی محمد شفیع صاحب رغنده څیړنه کړی ده زه به یوازی دنقال په ډول دښاغلی مفتی صاحب دلیکنی څوخبری رانقل کړم :

الله((ج) فرمایي :

افمن هذا الحدیث تعجبون وتضحکون ولاتبکون وانتم سامدون .

(النجم ۵۹\ ۶۰\۶۱)

ژباړه : ایا تاسو ددې خبری څخه تعجب کوی اوخاندی اونه ژاړی حال داچي تاسو لوبی کوی اومستی کوی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پورتنی ایات کریمه کي الله (ج) دسامدون لفظ ویلی دی یعنی تاسو سمود کونکی یاست اوس خبره داده چي سمود څه ته وایی ؟ دسمود په اړه امام ابوعبیده فرمایی : په حمیرژبه کي سمود سندروته وائی . عکرمه هم ورته روایت کړی دی اوبخاری هم دعکرمه قول رانقل کړی دی .

روح المعانی (۲۷\ ۷۲)

صحیح بخاری مجتبائی (۲\ ۲۷)

علامه ابن منظور لیکی : روی انه قال السمود الغناء لغة الحمیر .

ژباړه : دعبدالله ابن عباس رض) څخه روایت سوی دی : نوموړی فرمایی : سمود په حمیرژبه کي سندروته وایي .

لسان العرب (۴\ ۲۰۴)

عبدالله بن عباس رض) دسمود په تفسیرکي فرمایلی دی :

هوالغناء بالیمانیة وکانو اذاسمعوا القران غنوا تشاغلا عنه .

اخرجه عبدالرزاق والبزاز وابن جریر والبهیقی .

ژباړه : (سمود) په یمانی ژبه کي سندروته وایي کله چي په مشرکینو قرانکریم واوریدی نودځان مشغوله کولو په موخه بی ئی سندری ویل پیل کړه .

روح المعانی (۲۷\ ۷۲)

سنن بهیقی (۱۰ \ ۲۲۳)

تفسیرابن جریر (۴۷\۴۳\۴۴)

دیادونی وړده چي علامه هیثمی دسمود په تفسیر کي په سندرو ویلو سره دعبدالله بن عباس رض) څخه رانقل کړی دی بیا ئی ویلی دی : رواه البزارورجاله صحیح .

مجموع الزوائد (۷\ ۱۱۶)

دلغت نوموتی پوه علامه ابن درید په جمهرة الغة کي وپورتنی خبری ته په ځرګند ډول ګوته نیولی ده اوبیا ئی لیکلی دی : ددې ترڅنګ چي سمود سندرو ته وائی ، سمود هرهغه شی په معنی هم راغلی دی چي غافله کونکی وی اویا دلوبی په ډول پاځیدونکی وی .

جمهرة الغة (۲ \ ۶۶۵)

دپورتنی ایات تفسیراوشان نزول ته که سالم فکر په پوره ډول ځیرسی په ښکاره ډول معلومیږی چي سندری دغفلت ،ناپوهی اوتکبر دلیل دی ځکه مشرکانو داکار کوی چي الله(ج) ئی په شان کي پورتنی ایات نازل کړی .

دتصوفوپه اسمان کي ځلانده ستوری اوسترزاهد علامه سهروردی دموسیقی په حرمت کي دری ایاتو نه رانقل کړی دی .

وګوری : عوارف المعارف الباب الثالث والعشرون فی القول فی السماع ردا وانکارا (۱۸۷)

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدا ډول الله (ج) دسپيڅولوانسانانو دصفاتو په لړکي فرمايی :

لايشهدون الزور (سورة القمان ۷۲)

ژباړه : هغوی په بی ګټوخبرو کي نه شامليږی .

په پورتنی ايات کي چي د(زرو) لفظ راغلی دی اوالله (ج) يي دسپيڅلوانسانانو څخه نفی کوی په تفسيرکي يي محمد بن حنفية اومجاهد ليکی : زور وموسيقی ته وايی .

كف الرعاع . ابن حجرالمكی مطبوع بهامش الزواجر (۱۳۹)

اوعلامه سيوطی هم ورته قول په درالمنثور کي \۸\۵\ کي دحسن اوابوحجاف څخه رانقل کړی دی .

امام ابوبكر جصاص دپورتنی ايات په تفسيرکی ليکی :

عن ابی حنيفة (رح) الزور الغناء .

ژباړه : ابوحنيفة (رح) څخه روايت سوی دی چي زور سندری ويل دی .

احكام القران\۳ \۴۲۷\

****

موسيقی رسول الله (ص)حرامه کرځولی ده

لکه چي دهرمسلمان وزړه ته تيره ده چي دبشريت ورستی ستر لارښود حضرت محمد(ص) دی دالله تعالی (ج) رضا ، ددوزخ نجات ، جنت ته تلل اوددنيا اواخرت برياوی درسول الله (ص) په پيروی کي مسيرکيدای سی يعنی که څوك كامله نيكمرغی غواړی نوپه هغه څه دی عمل وكړی چي رسول الله (ص) امرورته كړی دی اودهغه څه څخه دې منعه وكړی چي رسول الله (ص) منعه تری کړی وی لکه څرنګه چي دموسيقی په قران کي وځيرله اومعلومه سوه چي موسيقی قران حرامه کړی ده همدا ډول سترلارښود حضرت محمد (ص) هم موسيقی حرامه کړی ده که څه هم دموسيقی دحرمت (ناروااوالی) لپاره ډيرحديثونه سته خودبيلګی په ډول به ځينی حديثونه رانقل کړو .

۱_ رسول الله (ص) فرمايی :

عن ابی عبدالرحمن بن غنم قال : حدثنی ابوعامر اوابومالك اشعری رض)انه سمع النبی (ص يقول ليكونن من امتی اقوام يستحلون الحر والحريروالخمر والمعازف (اخرجه البخاری فی الاشربة) وفی لفظ : يشربن ناس من امتی الخمريسمونها بغيراسمها يعزف علی رؤسهم باالمعازف والمغنيات يخسف الله بهم الارض ويجعل منهم القردة والخنازير.

رواه ابن ماجة وقال عن ابی مالك اشعری رض)ولم يشك .

منتقی الاخبار (۹۶ ج\ ۷)

ژباړه : دعبدالرحمان بن مغنم څخه روايت دی : نوموړی فرمايی : ما دابوعامر اويا دمالك اشعری رض)څخه واوريدل چي ده درسول الله (ص څخه اوريدلی وه چي ارشاديي فرمايه : نژدی ده چي زما په امت کي به داسی خلك پيداسی چي زنا ، ورېښم

(c) ketabton.com: The Digital Library

، شراب اوموسيقى به روابولى . په يوه روايت كي داسى راغلى دى : نژدى ده چي زما په امت كي به داسى خلک پيداسى چي شراب به چيښى اوپه بل نامه به يې نوموى په سرونو باندى به يې سندرغاړى سندرى وايى څښتن تعالى (ج) به داسى خلك په مځكه ننه باسى اوبنى به يې دخنزيرانو اوبيزوگيانوپه څيركړى .

نوموړى حديث دسنن ابى داؤد ترڅنگ ابن حبان هم روايت كړى دى .

مواردالظمان الى زوائد ابن حبان كتاب الاشربة باب فىمن يستحل الخمر

صفحه (۳۳۶)

صحيح بخارى كتاب الاشربة باب ماجاء فى من يستحل الخمر ويسميه بغيراسمه جلد دوهم صفحه (۸۳۷)

ابن ماجة كتاب الفتن باب العقوبات صفحه (۳۰۰)

اغاثة الهفان جلد لومړى صفحه (۲۶۱)

روښنائى : په پورتنى حديث كي رسول الله (ص) دوى خبرى وښودلى لومړى

داچي موسيقى حرامه ده دوهم داچي موسيقى اوريدل كبيره گناه ده ځكه دصغيره گناه په كونكى باندى دومرى عذاب نه راځى داهغه حديث دى چي فقهاء كرام دې ډول حديث ته قوى دليل وايى . ځكه پورتنى حديث په صحيح سند رسول الله(ص) ته رسيدلى دى كوم كسانو چي دخپلى شومى لارى دموندلو په موخه نوموړى حديث ضعيف بولى اوبواځى ئى دبخارى څخه روايت كوى اوبيائى په يوډول ضعيف تثبيتوى نوموړى كسان خولومړى په حديثوكي لږه مطالعه لرى ځكه پورتنى حديث يواځى بخارى نه دى روايت كړى بلكى لكه مخكى چي موږويل نورو دحديثوكتابونو په قوى سندونو سره روايت كړى دى . دويم داچي نوموړى كسان دبخارى په روايت هم ندى پوه اودبخارى دغه روايت هيڅ ضعيف ندى داچي ولى ؟ ددليل لپاره تيروپاڼو ته مراجعه وكړى بياځلى (تكرار) به مو وخت ضائع كړى ځينى خلک بيا دخپلى شومى موخى دترلاسه كولو له امله دپورتنى حديث يولاروركونكى تاويل كوى چي هيڅ اصل اوبنسټ نه لرى داچي ولى ؟ ددليل لپاره وگورى :

اسلام اورموسيقى صفحه (۱۲۶)

۲- رسول الله (ص) فرمايى :

عن ابى هريرة (رض) ان رسول الله (ص) قال : يمسح قوم من امتى فى اخرالزمان قرددة وخنازيرقالوا يارسول الله (ص) امسلمون هم ؟ قال : نعم يشهدون ان لااله الاالله وانى رسول الله ويصومون ، قالوافمابالهم يارسول الله ؟ قال : اتخذوالمعازف والقينات والدفوف وشربوا هذه الاشربة فباتوا على شرابهم ولهوهم فاصبحوا وقدمسخوا .

رواه مسدد وابن حبان ، كف الرعاف جلدلومړى صفحه (۲۲۰)

ژباړه : دابوهريرة (رض) څخه روايت دى : دى مبارک فرمايى : رسول الله (ص) فرمايلى دى : په اخره زمانه كي به زما په امت كي ځينى قومونه مسخه سى دبيزوگيانواوخنزيرانوپه بڼه به بدل سى اصحابوكراموپوښتل : يارسول الله ايا دوى به مسلمانان وى ؟ رسول الله (ص) وفرمايل : وو دوى به شاهدى وركوى چي دالله (ج) پرته بل لايق دعبادت نسته (اوشاهدى وركوى) چي زه دالله (ج) رسول يم اوروژى نيسى . اصحابو وبوښتل : يارسول الله څه به دوى ته پيښه وى (يعنى دوى به ولى دداسى برخليک سره مخ وى) ؟رسول الله (ص) وفرمايل: دوى به موسيقى (اوريدل) دسندرغاړو ښځو (موسيقى اوريدل) دځان لپاره عادت گرځولى وى اوشراب به چيښى يوه شپه به دوى په شراب چيښلو اولهولعب تيره كړى وى كله چي سهار سى دوى به مسخه سوى وى

۳- رسول الله (ص) فرمايى :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن علی بن ابی طالب رض قال : قال رسول الله (ص اذا فعلت امتی خمس عشرة خصلة حلت بها البلاء وفیه واتخذ القینات والمعازف .

رواه ترمذی . منتقی الاخبار وسنن ترمذی جلد اول صفحه (۴۴)

ژباړه : دحضرت علی کرم الله وجهه څخه روایت دی : ده مبارک فرمایلی دی : چی رسول الله rوفرمایل : کله چې زما په امت کې پنځلس خویونه پیدا سول نو دبلاوو نزول به پیل سی رسول الله rددغه پنځلسو څخه موسیقی اوسندرغاړی ښځی دودیدل هم وشمیرل .

۴- رسول اللهr فر ما یی : عن سهل بن سعد قا ل :قال رسول الله r یکون في هذه الامه خسف و مسخ وقذ ف قیل ومتی ذا لک یا رسول اللهr ؟ قال اذا ظهر ت القینا ت وا ستحلت الخمر .

رواه عبد بن حمید و الفظ له وابن ما جه مختصر ا .

سنن ابن ما جه کتا ب الفتن باب الخسوف (۳۰۴)

ژبا ړه : د حضر ت سهل بن سعدtڅخه روایت دی: دی مبا رک فرماېي :رسول الله r وفر ما یل : وې به په دې امت کې په مځکه ننوتل ،په حیوانی بڼو، اوښتل ،او د ډبرو اوریدل ،یو چا وپوښتل :دا به کله وي یا رسول الله ؟ رسول اللهr و فرما یل :کله چي سند ر غا ړي ښځي څر ګندی سوې او خلګو شرا ب حلال وګڼل .

دا چي مو ضوع مو ډیره نو ي اوږد ه کړي ویلای سو چې دموسیقی دحرمت لپاره ډیراحادیث راغلی دی چې دهغو ټولو یوځای کول پدې وړکوټی رساله کې ګران کار دی دکوم چا چې په پورتنی حدیثونو باندی دباور پیمانه نوی ډکه سوی کولای سی چې نور حدیثونه اونورموثق دلایل دلنډی لاری په اسلام اورموسیقی صفحه (۱۲۴) کې اوپه جواهرالفتاوی لومړی ټوک صفحه (۵۵۷) ترلاسه کړی ، که پورتنی کتابونه نسی پیداکولای نوداعتماد لپاره دی لاندی معتمد کتابونه مطالعه کړی ترڅو ټول هغه حدیثونه یی دذهن تروا کمنی تیرسی چې دموسیقی دحرمت لپاره ذکرسوی دی :

بخاری جلد اول صفحه (۸۳۷)

ابن ماجة صفحه (۳۰۰)

اغاثة الهفان جلد اول صفحه (۲۶۱)

نیل الاوطار جلد اتم صفحه (۹۷)

نیل الاوطار جلد اتم صفحه (۱۰۰)

ابن حبان صفحه (۳۳۶)

ترمذی \ ۲\۴۴\ ،

کف الرعاع \ ۱۰\ ۱۱\ ،

کف الرعاع جلد اول صفحه (۱۵)

منتقی الاخبار وسنن ترمذی جلد اول صفحه (۴۴)

(c) ketabton.com: The Digital Library

سنن ابن ماجه باب الخسوف \ ۳۰۴\(ابن ابی الدنیا فی ذم الملاهی)

مسند احمد جلد دوهم صفحه (۸)

مسند احمد جلد دوهم صفحه (۱۵۸)

مسند احمد جلداول صفحه (۲۷۴)

مسند احمد جلد دریم صفحه (۴۳۳)

مسند احمد جلد پنځم صفحه (۲۶۸)

مسند احمد جلد شپږم صفحه (۱۵۰)

ابوداؤد کتاب الادب باب کراهیة الغناء والزمر جلد دوهم صفحه (۶۷۴)

ابوداؤد کتاب الاشربة باب ماجاء فی السکر جلد دوهم صفحه (۵۱۹)

سنن ابی داؤد کتاب الاشربة باب فی الادعیة جلد دوهم صفحه (۵۲۰)

مسند ابی داؤدالطالیسی صفحه (۵۵)

ابوداؤد جلد ځلرم صفحه (۴۳۵)

بهیقی باب ماجاء فی ذم الملاهی من المعازف والمزامیر جلد اول صفحه(۲۳۱)

بهیقی جلد لسم صفحه (۲۲۲)

کنزالعمال جلد اوم صفحه (۵۳۵)

مسلم جلد دوهم صفحه (۲۰۲)

والله اعلم بالصواب

****

موسیقی په څلورو مذهبوکې درواوالی لاره نلری

درنولوستونکو لکه مخکی چې موپردې خبره ډیراسرار وکړی چې افغانی ټولنه یوه حنفی مذهبه ټولنه ده یواځی هغه خبری ورته داعتماد لاره خپلوی چې حنفی مذهب پریکړه پری وکړی خوپه تاسف سره باید ووایم چې په معاصروخت کې یوه لیکوال دموسیقی درواوالی لپاره ځینی داسی نکات راجمعه کړی دی چې دڅلورومذهبونو څخه وتلی دی اوکه یې دیوه مذهب دیوه عالم نظر راوړی وی هغه دلیکوال مدعی نه ثبتوی ځکه هغه عالم پریوه اند وی خودی دهغه عالم دوینا څخه بل شی ثبوتوی ځکه امام ربانی (رح) فرمایی :

دموسیقی په رواوالی هیڅ فقیه قول ندی کړی اونه یې یوفقیه روابولی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

المکتوبات جلد اول دمکتوب شمیره (۲۶۶)

اوس که پدې فکرکې سو چې په څلورو مذهبوکې څنګه درواوالی لاره نسته ؟ نوپه خپل وارسره به دڅلورومذهبونو علماؤنظریات په لږه پیمانه راواخلو ترڅو داعتماد تنده موړې ماته سی .

موسیقی دحنفی مذهب له انده

مخکی تردې چې دحنفی مذهب دعلماؤ ویناوی رانقل کړو ستاسو پاملرنه یوه لنډکی مشهورحکایت ته راګرځوم چې (الاشباه والنظایر) رانقل کړی دی اودسیدنا امام ابوحنیفة (رحمة الله علیه) مذهب انځوروی : یوه ورځ چې سید ناامام ابوحنیفة (رحمة الله علیه) یوه باغ ته سیل لپاره راوتلی وو نو پرلاری مشهور قاضی ابی لیلی ورسره مل سو دلاری په اوږدو کې دداسی ښځو سره مخامخ سو چې سندری یې ویلی خوکله چې هغو ښځو دغه سپیځلی مخور علمآو ولیدل نوچپ سوی امام ابوحنیفة (رحمة الله علیه) چې ورته رانژدې سونو ورته وې ویل : احسنتن (یعنی ښه مووکړه) دڅه وخت په تیریدو سره قاضی ابن ابی لیلی ته ددعوې یوه مقدمه راغله چې دامام ابوحنیفه (رحمة الله علیه) دشاهدی ورکولو پکښې اړتیا وه کله چې امام ابوحنیفة (رحمة الله علیه) شاهدی ته حاضرسو نوقاضی ابن ابی لیلی ورته وویل : ای استاده ! ستا شاهدی نه قبلیږی ځکه تا په هغه ورځ وسندرغاړو ښځو ته وویل چې ښه مو وکړه څوک چې داسی کوی شاهدی یې دقبولیت وړنده امام ابوحنیفة (رحمة الله علیه) ورته وویل : ماوښځو ته پرسندرو ویلو ښه ندیویلي ځکه دا فاسق عمل دی بلکی ما وښځوته پرچوپتیا ښه وویل یعنی داچې تاسو دسندرو څخه چوپ سواست دامو ښه کاروکړی .

الاشباه والنظایرصفحه (۶۵۰)

که دامام ابوحنیفة (رحمة الله علیه) وپورتنی وینا ته ځیرسی یقینا ښکاری چې دده په اند موسیقی اوسندری هیڅ ندی روا .

دهدایي مؤلف لیکی : دسندرغاړی شاهدی نه قبلیږی ځکه خلک دکبیرې ګناه لپاره یوځای کوی . هدایه ، کتاب الشهادات جلددریم صفحه(۱۶۲)

دهدایي دمؤلف دپورتنی قول په تشریح کې دسندرو اوموسیقی په اړه محقق ابن همام څوصورتونه بیان کړی دی چې زموږ دموضوع اړوند یې دخبرو نچوړ په لاندی ډول دی :

څرنګه چې ښاغلی مؤلف صاحب عمومی سندرغاړی دشاهدی ورکولو څخه بی برخی کړی دی مګر حقیقت دادی چې دهغه سندرغاړی شاهدی نه قبلیږی چې سندری دموسیقی سره وایی اوياداسی سندری وایی چې موسیقی نوی ورسره مګرناوړه شعرونه وی لکه دښځو صفت اویا دشرابو بیان پکښی سوی وی. هغه شعرونه په ښایسته اواز سره ویل چې ناوړه نوی اوموسیقی نوی ورسره هغه پروانکوی .

فتح القدیر جلد شپږم صفحه (۳۶)

نوکله چې دبې موسیقی سندرغاړی شاهدی نه قبلیږی نودموسیقی والابه څه حال وی اوګناه به یې څومره وی ؟

علامه کاسانی لیکی : کوم سندرغاړی چې پرځان باندی دسندرو ویلو لپاره خلک راټولوی ترڅو دده دسندرو څخه خوند واخلی نوموړی سندرغاړی عادل ندی یعنی شاهدی یې نه قبلیږی که څه هم شراب نه چیښی اوکه یې داسی شعرونه په ښایسته اواز ویل چې غیرشرعی الفاظ نه وه پکښی اوموسیقی نه وه ورسره پروانکوی نوموړی عالم زیاتوی : دهغه موسیقی اوریدل چې په خپل ځان کې بده وی لکه ډول ، رباب ، (ځای ناستی یې لکه اوسنی کیبوردی کمپوز) اویادوی ته ورته نورشیان ، اوریدل اوویل یې حرام دی ، اوکوم شیان چې په خپل ځان کې ناوړه نوی لکه زنګ (یالکه اوس دځینو بې سروزه تلیفنونو زنګونه اویا ددرسی ساعت دبدلیدو زنګونه) ، پروانکوی .

بدایع اوصنایع جلد شپږم صفحه (۲۶۹)

(c) ketabton.com: The Digital Library

فتح القدير ليکی : پوه سه چي موسيقی په ټولو دينونو کي حرامه ده .

فتح القدير جلد شپږم صفحه (۴۸۱)

ردالمحتار دابی هريرة (رضی الله عنه) روايت رانقلوی چي رسول الله r وفرمايل : موسيقی اوريدل گناه ده ، ورته کښيناستل فسق دی اوخوند پری اخستل کفردی .

ردالمحتار جلد پنځم صفحه (۲۲۳) .

نيل الاوطار جلد اتم صفحه (۱۰۰)

الله (جل جلا له) دسپيڅلو انسانانو داوصافو دبيان په تعقيب فرمايی :

لايشهدون الزور . (سورة الفرقان الاية ۷۲)

ابوبکر جصاص دابوحنيفة (رحمة الله عليه) څخه ديورتنی ايات په تفسير کي داسی روايت کوی : د (زور) لفظ چي الله (جل جلاله) يادکړی دی موخه ځنی غناء ده .

احکام القران جلد دريم صفحه (۴۲۸)

دابوحنيفة (رحمة الله عليه) ديورتنی تفسير څخه په ښکاره معلوميږی چي دده په اند موسيقی حرام شی دی نوله دی امله يی الله (جل جلاله) دسپيڅلو انسانانو څخه نفی کوی .

موسيقی دشافعی مذهب له انده

دهند دنيمی وچي (برصغير) سترعالم مفتی محمد شفيع صاحب په خپل کتاب (اسلام اورموسيقی) په صفحه (۳۱۲) کي ليکی : دټولو شوافعو علماؤ پردې اتفاق دی چي هغه شعر په ښکلی اواز ويل چي غيرشرعی الفاظ پکښی وی اوشهوانی قواوی راپاروی حرام دی همدا ډول هغه موسيقی بيله شعره چي مستی په انسانی وجود کي پيداکوی حرامه ده اودشوافعو علماؤ پردې اتفاق دی چي غزل دنامحرمی ښځی يا لغړزنی هلک څخه مطلقا حرام دی که څه هم په پرده کی وی لکه معاصره موسيقی چي په افغانی ټولنه کي دود ده اوپه کيسټونو اوسيډيانو کي خرڅيږی ځکه دشافعی مذهب ستر عالم امام غزالی رح دموسيقی اوپه ښکلی اواز دشعرونو په اړه ليکی : هغه شعر ويل حرام دی چي غيرشرعی الفاظ پکښی وی لکه پوچ اورد ، بی حيا الفاظ ، دالله جل جلاله يا درسول الله صلی الله عليه وسلم ، يا داصحابو بد اويا دښځو صفت پکښی وی که څه هم موسيقی نوی ورسره امام غزالی رح زياتوی : دوهم هغه موسيقی دشعر پرته ږغول حرام دی چي شهوانی قوه راپاروی او سندرغاړی يې استعمالوی لکه رباب ، ډول ، شپيلی اوداسی نور دريم دښځي اويا لغړزنی هلک شعر ويل په ښکلی اواز سره حرام دی که موسيقی ورسره وی اوکه نوی ورسره ځکه ددوی داواز څخه دنورو شهوت پورته کيږی . څلورم هغه کس ته موسيقی اوريدل حرام دی چي جنسی غوښتنی باندی برلاسی وی لکه دنوی ځوانی پرمهال اوداسی نوروختونه . پنځم هغه عام سړی ته په ښکلی اواز شعرونه اوريدل ندی روا چي خپل زيات وخت پری ضايع کوی اوکه يی لږ وخت ورکاوه نوپروانکوی البته چي دوديزه موسيقی ورسره نوی لکه رباب ، ډول اوداسی نور ځکه چي نوموړی موسيقی امام غزالی رح استثناء کړي

احياء العلوم جلد دوهم صفحه (۲۵۰)

دامام غزالی رح ديورتنی تحقيق څخه معلومه سوه چي پواځی موسيقی اوريدل ندی روا ځکه موسيقی چي افغانی ټولنه دموسيقی په نامه پيژنی هغه موسيقی امام غزالی رح حرامه گرځولی ده اونه شعر دموسيقی په ملنه روادی اونه دښځو په اواز کي شعر اوريدل روادی اونه دلغړزنو شعر اوريدل روادی حاصل داچي په معاصروخت کي چي کومی موسيقی موږاورو يايی وينو داريدلو لپاره يی په شافعی مذهب کي هيڅ جواز نسته .

(c) ketabton.com: The Digital Library

موسیقی دامام ما لک (رح) دمذهب له انده

(المدونة الکبری) چې دمالکی مذهب یومعتمد اوښستیز کتاب دی دامام مالک رحمة الله علیه نظردموسیقی په اړه په ښکاره ټکو کې څرګند کړی دی په نوموړی کتاب کې امام سحنون بن سعید دخپل استاذ عبدالرحمان بن قاسم عتقی څخه پوښتلی دی : ایا امام مالک رحمة الله علیه غناء روا بلله ؟ استاذ په جواب کې ورته لیکلی دی : امام مالک رحمة الله علیه دقران تلاوت لاپه ښکلی اواز مکروه ګڼی نو شعر ویل په غناء سره خو بیخی مکروه بولی ، همد اډول نوموړی کتاب زیاتوی : چې دامام مالک رحمة الله علیه په اند موسیقی هم مکروه ده لکه ډول رباب ، شپیلی اوداسی که څه هم دواده اوښادئ پرمهال وی .

المدونة الکبری ، باب فی اجارة دفاف والشعر والغناء جلد یوولسم

صفحه (۶۳) .

علامه محمد بن محمد دمالکیوو علماؤ نظر دموسیقی په اړه داسی بیانوی : په ښکلی اواز شعر ویل دموسیقی پرته جایز دی اودموسیقی سره مل مکروه دی نوموړی عالم زیاتوی : چې دمالکیوو دځینو علماؤ په آند حرام دی دلته که څه هم دمکروه لفظ ذکر سوی دی خو موخه ځینی حرمت دی ځکه کله ، کله دمکروه څخه حرام اراده کیږی .

مذاهب الجلیل ، جلد څلورم صفحه نهمه .

موسیقی دحنبلی مذهب له اند ه

علامه ابن جوزی رح دحنابلو فقهاؤ نظردموسیقی په اړه داسی بیان کړی دی : دامام احمد بن حنبل رح علماء پدې اند دی چې دسندرغاړی اورقاص یعنی نڅا کونکی شاهدی نه قبلیږی .

تبلیس ابلیس صفحه (۳۰۰)

دحنبلی مذهب مشهور عالم علامه علی بن سلمان مرادوی لیکی : شعر په ښکلی اواز اوریدل دموسیقی پرته بی ګټی کار دی اودموسیقی سره مل اوریدل حرام دی . الانصاف جلد دوولسم صفحه پنځمه .

ښاغلی مرادوی زیاتوی : چې صاحب دفروع ویلی دی : غناء مکروه ده مګر زیاتو علماؤحرامه بللی ده اوصاحب ترغیب ویلی دی : چې زیات علماء پردوهم قول باندی دی یعنی پردې باندی چې غناء حرامه ده .

الانصاف جلد دوولسم صفحه پنځمه .

نوکله چې یوازی غناء یعنی په ښکلی اواز شعر ویل حرام یامکروه سوه نودهغه شعر به څه حال وی چې موسیقی ورسره مل وی په هرصورت حاصل دادی چې موږ ولیدل چې دڅلورو ریښتینو مذهبونو کتابونو پرموسیقی باندی بندیز لګولی دی په هیڅ مذهب کې ورته دجواز لاره نسته نوکوم شی چې په څلورو مذهبوکی منعه وی اویوڅوک یی دجواز لاره لټوی زما په اند داسی لاری لټول تخریب دی الله جل جلاله دې ، دی اوموږ ټوله دتخریب څخه وساتی په ځانګړی توګه هغه تخریب چې په دین کې وی .

والله اعلم بالصواب

******

دموسیقی اوریدونکی لپاره عذاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

دایوځرګند حقیقت دی چي څوک دځښتن تعالی جل جلاله اطاعت کوی الله جل جلاله اجر ورکوی اوڅوک چي معصیت کوی الله جل جلاله عذاب ورکوی چاته چي یې خوښه سی څوک چي موسیقی اوری درسول الله صلی الله علیه وسلم دښوونی پربنسټ ویلای سو چي الله جل جلاله عذاب ورکوی ترڅو توبه ونه باسي اوالله جل جلاله بخښنه ورته ونه کړی ځکه رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایی : دابی هریره رضی الله عنه څخه روایت دی : چی رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی : دموسیقی اوریدل ګناه ده ورته کښیناستل فسق دی اوخوند پری اخستل کفردی .

رواه محمد بن اسحاق نیل الاوطار جلد اتم صفحه (۱۰۰)

په پورتنی حدیث کي چي دکفرلفظ راغلی دی موخه ځنی دنعمت ناشکری ده

درمختار جلد پنځم صفحه (۲۲۳)

دحضرت عبدالله بن مسعود رضی الله عنه څخه روایت دی چي یوه شپه درسول الله صلي الله علیه وسلم په غوږ کي دیوی سندری ږغ راغلی رسول الله (صلی الله علیه) وسلم دری ځلی وفرمایل : ددغه سندری ویونکی لمونځ نه قبلیږی ، ددغه سندری ویونکی لمونځ نه قبلیږی ، ددغه سندری ویونکی لمونځ نه قبلیږی .

نیل الاوطار جلد اتم صفحه (۱۰۰)

دانس اوعائشي (رضی الله عنهما) څخه روایت دی : بیشکه نبی (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل : دوه اوازونه دی چی په دنیا اواخرت کي لعنت باندی دی : یودډول اوموسیقی ږغ دی چي دخوشحالی پرمهال وی اودوهم دویرکولو ږغ دی چي دغم پرمهال وی .

رواه بزاز وابن مردویه والبهیقی وذکره الکنز عن الضیاء ایضاً کنزالعمال جلد اوم صفحه (۳۳۲)

دحضرت ابوامامة (رضی الله عنه) څخه روایت دی : چي ده مبارك فرمایلی دی : کوم سړی چي دسندری اوازپورته کړی ځښتن تعالی (جل جلاله) دوه شیطانان راواستوی دنوموړی سندرغاړی پراوږو کښینی اوپرځیګر یي پښنی ترهغه وخته ښوروی ترڅودسندری ویلو څخه چوپ کیږی .

اخرجه ابن ابی الدنیا اوابن مردویه ، ورواه طبرانی باسانید ورجال وثقوا وضعفو ا . مجمع الزوائد ، جلد دریم صفحه (۱۳۰)

عبدالله بن مسعود (رضی الله عنه) فرمایی : پرسندری ویونکی اوپرهغه چا چی سندری ورته ویل کیږی دالله (جل جلاله) لعنت دی .

اخرجه ابن ابی الدنیا والبهیقی فی شبعه .

محدث ضحاك فرمائی : سندری دمال تاوانول دی اودالله (جل جلاله) ناراضی ده .

روح المعانی جلد : یوویشتم ، صفحه (۲۸)

******

(رقص (نڅا

الله (جل جلاله) دانسانی ژوند موخه عبادت ټاکلی دی څوك چي تراصلی هدف تیریږی اوپه ناوړه اوبېکټو کارونو اخته کیږی ښکاره خبره ده چي دالله (جل جلاله) دټاکلی موخی څخه سرغړونه ده . کله چي به یوڅوك دالله (جل جلاله)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دسرغړونی په صورت کې دالله (جل جلاله) رضا (خوښی) ترلاسه کړی ؟ نڅا هغه کړنه ده چې داسلام دپیل څخه تراوسه پوری چې کوم صحابه ، تابعین ، تبع تابعین ، محدثین ، مفسرین ، متفرقه علماؤ اوټول صالحین کسان راغلی دی دهیچا څخه دغه ناوړه کړنه نه ده ثابته سوی اونه دیوه مذهب لخوا درواوالی اجازه ورکړل سوی ده په ځانګړی توګه په حنفی مذهب کې یې هیڅوک ثبوت نه سی وړاندی کولای چې دنڅا درواوالی اجازه یې ورکړی وی کوم څوك چې یې دجواز لاره لټوی په ښکاره دافغانی متدینی ټولنی چوپړ نه بلکی داټولنه یوه لوی انحراف ته هڅول دی که څه هم دنڅا دحرمت لپار ه ډیر دلائل سته خودلته به درسالی دوړوکوالی له امله په بیلګی بسنه وکړو .

امام ربانی رح لیکی : دنڅا اوموسیقی دجواز لپار هیڅ فقیه وینا نه ده کړی اونه یې دجواز لاره دځینو صوفیانو په وینا پیداکیدلای سی .

المکتوبات ، جلد : لومړی دمکتوب شمیره : (۲۶۶)

جواهر الفتاوی لیکی : رقص (نڅا) په قران اوحدیث کې حرام ښودل سوی دی څوك چې ناڅی(رقص کوی) دکبیره ګناه کونکی دی اوورته فاسق اوفاجر ویل کیږی .

علامه جوزی لیکی : دسندری ویونکی اونڅاکونکی شاهدی نه قبلیږی .

تبلیس ابلیس صفحه (۳۰۰)

والله اعلم بالصواب

کتبه : العبد الافقر الی عبد الهادی (حما د) \ ۲\۱۵ \۱۳۸۶ هجری شمسی

ای خدایه ! کوچنی زوی عبدالمتین (حماد) ته می لوړ اوګټور علم ورنصیب کړی ای خدایه ! ته وینی چې کله په اخره شپه د کتاب کمپیوټری لیکنه بشپړی ده عبدالمتین جان دشپی تریوی بجی پوری داتو کالو په عمر ددینی مینی په موخه راسره ناست وواودخلاصیدو پرمهال یې دشکرویلو دعاکوله .

امین یارب العالمین

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library